

Jouluevankeliumi

Luukas:

Ja tapahtui niinä päivinä, että keisari Augustukselta kävi käsky, että kaikki maailma oli verolle pantava. ²Tämä verollepanto oli ensimmäinen ja tapahtui Kyreniuksen ollessa Syyrian maaherrana. ³Ja kaikki menivät verolle pantaviksi, kukin omaan kaupunkiinsa. ⁴Niin Joosefkin lähti Galileasta, Nasaretin kaupungista, ylös Juudeaan, Daavidin kaupunkiin, jonka nimi on Beethlehem, hän kun oli Daavidin huonetta ja sukua, ⁵verolle pantavaksi Marian, kihlattunsa, kanssa, joka oli raskaana. ⁶Niin tapahtui heidän siellä ollessaan, että Marian synnyttämisen aika tuli. ⁷Ja hän synnytti pojan, esikoisensa, ja kapaloi hänet ja pani hänet seimeen, koska heille ei ollut sijaa majatalossa.

⁸Ja sillä seudulla oli paimenia kedolla vartioimassa yöllä laumaansa. ⁹Niin heidän edessään seisoivat Herran enkeli, ja Herran kirkkaus loisti heidän ympärillään, ja he peljästyivät suuresti. ¹⁰Mutta enkeli sanoi heille: ”Älkää peljätkö; sillä katso, minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle: ¹¹teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra, Daavidin kaupungissa. ¹²Ja tämä on teille merkinä: te löydätte lapsen kapaloituna ja seimessä makaamassa.” ¹³Ja yhtäkkiä oli enkelin kanssa suuri joukko taivaallista sotaväkeä, ja he ylistivät Jumalaa ja sanoivat: ¹⁴”Kunnia Jumalalle korkeuksissa, ja maassa rauha ihmisien kesken, joita kohtaan hänellä on hyvä tahto!” ¹⁵Ja kun enkelit olivat menneet paimenten luota taivaaseen, niin nämä puhuivat toisilleen: ”Menkäämme nyt Beethleheemiin katsomaan sitä, mikä on tapahtunut ja minkä Herra meille ilmoitti”. ¹⁶Ja he menivät kiiruhtaen ja löysivät Marian ja Joosefin ja lapsen, joka makasi seimessä. ¹⁷Ja kun he tämän olivat nähneet, ilmoittivat he sen sanan, joka oli puhuttu heille tästä lapsesta. ¹⁸Ja kaikki, jotka sen kuulivat, ihmettelivät sitä, mitä paimenet heille puhuivat. ¹⁹Mutta Maria kätki kaikki nämä sanat ja tutkisteli niitä sy-

dämessänsä. ²⁰Ja paimenet palasivat kiittäen ja ylistäen Jumalaa kaikesta, minkä olivat kuulleet ja nähneet, sen mukaan kuin heille oli puhuttu.

Matteus:

¹Kun Jeesus oli syntynyt Juudean Beethleheemissä kuningas Herodeksen aikana, niin katso, tietäjiä tuli itäisiltä mailta Jerusalemiin, ²ja he sanoivat: ”Missä on se äsken syntynyt juutalaisten kuningas? Sillä me näimme hänen tähtensä itäisillä mailta ja olemme tulleet häntä kumartamaan.” ³Kun kuningas Herodes sen kuuli, hämmästytti hän ja koko Jerusalem hänen kanssaan. ⁴Ja hän kokosi kaikki kansan ylioppit ja kirjanoppineet ja kyseli heiltä, missä Kristus oli syntynyt. ⁵He sanoivat hänelle: ”Juudean Beethleheemissä; sillä näin on kirjoitettu profetaan kautta: ⁶Ja sinä Beethlehem, sinä Juudan seutu, et suinkaan ole vähäisin Juudan ruhtinasten joukossa, sillä sinusta on lähtevä hallitsija, joka kaitsee minun kansaani Israelia.” ⁷Silloin Herodes kutsui salaa tietäjät tykönsä ja tutkis-

keli heiltä tarkoin, mihin aikaan tähti oli ilmestynyt. ⁸Ja hän lähetti heidät Beethleheemiin sanoen: ”Menkää ja tiedustelkaa tarkasti lasta; ja kun sen löydätte, niin ilmoitakaa minulle, että minäkin tulisin häntä kumartamaan”. ⁹Kuultuaan kuninkaan sanat he lähtivät matkalle; ja katso, tähti, jonka he olivat itäisillä mailta nähneet, kulki heidän edellään, kunnes se tuli sen paikan päälle, jossa lapsi oli, ja pysähtyi siihen. ¹⁰Nähdessään tähden he ihastuivat ylen suuresti. ¹¹Niin he menivät huoneeseen ja näkivät lapsen ynnä Marian, hänen äitinsä. Ja he lankesivat maahan ja kumarsivat häntä, avasivat aarteensa ja antoivat hänelle lahjoja: kultaa ja suitsuketta ja mirhaa. ¹²Ja Jumala kielsi heitä unessa Herodeksen tykö palaamasta, ja he menivät toista tietä takaisin omaan maahansa.

Keisari Augustus:

Rooman valtakunnan ensimmäinen keisari, eli 63 eKr. – 14 jKr.

Kyrenius:

Muinaisen Kilikian maakunnan maaherra. Kilikia liitettiin Syyriaan ajanlaskumme alussa.

Verollepano:

Kyseessä oli veroluetteloiden valmistaminen, rekisteröinti myöhempää verottamista varten. Rekisteröintiä varten piti mennä oman suvun kaupunkiin, Daavidin suvun kaupunki oli Betlehem, Daavidin syntymäkaupunki. Rekisteröinti tehtiin juutalaisen tavan mukaan huomioiden kunkin perhekunta, heimo ja kantaisä suhteet.

Joosef ja Maria:

Jeesuksen maalliset isä ja äiti, molemmat olivat kuningas Daavidin sukua. Jeesuksen vanhemmat olivat tavallista, ”oppimattomaa” Galilean maakunnan väkeä, joita Jerusalemin ”parempi väki” halveksi. Toisaalta heidän sukuunsa voitiin johtaa kuningas Daavidista. Jumalallinen paradoksi.

Galilea:

Galilean aluetta Israelin pohjoisosassa pidettiin vähä-arvoisena, eräänlaisena ”takamaana” (vrt. Joh 7:52). Kun ihmistä nimettiin ”galilealaiseksi”, se oli pikemminkin loukkaus. Galilean alue rajoittui pakanakansoihin (”pakanain Galilea”, etenkin alueen pohjoinen osa) ja heitä eli myös Galileassa. Galilealaiset olivat myös roomalaisten vallanpitäjien mielestä hankalaa, itsepäistä väkeä (Luuk 13:1, 23:6).

Nasaret:

Joosefin ja Marian asuinpaikka. Nasaret oli vähäinen kaupunki, joka kuitenkin sijaitsi merkittävässä paikassa. Meren rannalta Akosta lähtevä kauppareitti Damaskoon haarautui kolmeen osaan ja yksi tie kulki Nasaretin kautta. Se oli myös pappiskaupunki: Jerusalemin temppelin mahtavat jumalanpalvelusmenot vaativat suuren joukon pappeja. Papit oli jaettu 24 erään, joista aina yksi palveli kerrallaan. Palvelukseen menevät papit kerääntyivät tiettyihin paikkoihin mennäkseen yhtenä joukkona Jerusalemiin. Nasaret oli yksitällainen kokoontumispaikka. Silti Nasaret ei ollut suuressa arvossa Israelin kaupunkien joukossa (vrt. Joh 1:46).

Betlehem:

”Leivän talo”. Kuningas Daavidin syntymäkaupunki. Profeetta Miika oli jo VT:ssa ennustanut, että Israelin hallitsija nousee Betlehemiästä. Kun Jumalan aika koitti, Jeesuksen maallisten vanhempien oli lähdettävä Nasaretista Betlehemiin, jotta Messias syntyi profetian mukaan. Ihmiskaikojen tasolla lähdön syy oli verotus. Näin Jumala hallitsee maailmaa ja sen tapahtumia.

Majatalo ja Seimi:

Marian raskauden takia matkanteko oli hidasta ja vaikeaa. Matka lienee kestänyt 3–4 päivää. Jumalan tahdossa kulminen ei aina ole helppo tie. Kun he saapuivat Betlehemiin, paremmat majapaikat oli jo varattu.

Raamattu ei kerro mistä Joosef ja Maria saivat majapaikan. Koska tekstissä mainitaan ”seimi” johon Jeesus laitettiin syntymänsä jälkeen, yleiseen käsitykseen on tullut eläinsuojia. Jeesuksen syntymän yhteydessä ei mainita eläimiä. Toki seimi on voitu tuoda majapaikkaan eläinsuojasta. Vaikka talli on mahdollinen paikka, muitakin mahdollisuuksia on esitetty, kuten kiviluola (joita seudulla oli) tai väliaikainen ”lehtimaja” asumus. Eräät pitävät mahdollisena, että tekstin ”seimi” ei suinkaan tarkoita eläinten ruokintakaukaloa, vaan kuten lehtimajanjuhlien aikaan leh-

timajaan tehtiin ruokien säilytyspaikka, niin samoin tässä tapauksessa, voidaan puhua ”seimestä” jossa ruoka säilytettiin.

Paimenet:

Ko. paimenet eivät olleet aivan tavallisia paimenia, vaan heillä oli erityistehtävä paimentaa Jerusalemin temppelin uhritoimituksiin tarvittavia lampaista. Mishna Sheqalim 7:4:n mukaan Jerusalemin ja Migdal Ederin välinen alue (sekä saman matkan sisällä oleva alue ympäri Jerusalemiä) on alue, jossa kasvatettava karja kuuluu temppelille. Vapahtajan syntymä ilmoitettiin temppelin uhrilampaista tarkkaa huolta pitävälle paimenille. Mikä voisi paremmin symboloida juuri syntyneen Messiaan tulevaa tehtävää. Paimenille uskottiin taivaallinen ilmestys, jonka mahtavuutta voi vain aavistella. Sellaisen kokemuksen jälkeen paimenten oli varmaan vaikea tarttua tavalliseen maalliseen työhönsä. He eivät olleet vaatineet Jumalalta suurta ilmestystä, saattikka odottaneet sellaista. Messiaan tuleuksesta kyllä puhuttiin, se ei ollut Israelissa vaiettu puheenaihe. Kun Jumala tekee jotakin, Hän ei tee sitä ihmismanipuloinnin tai -tahdon mukaan, vaan suvereenisti oman tahtonsa mukaan.

Keto:

Paimenten sijoituspaikka oli Migdal-Eder nimellä (suom. karjatorni, tarkoittaen tornia, josta laumaa voitiin pitää silmällä, Miika 4:8) tunnettu paikka. (Avraham Negev, The Archaeological Encyclopedia of the Holy Land mainitsee mm.: Migdal-Eder paikka, jonne Jaakob lähti Raakelin kuoleman jälkeen 1 Moos 35:21: ”Ja Israel lähti liikkeelle sieltä ja pystytti telttansa tuolle puolen Karjatornia” (Migdal Eder). Tunnettiin myös roomalaisajalla. Septuaginta sijoittaa sen Bethlehemin ja Raakelin haudan välille. Mishnan kirjoittamisen aikaan paikka oli edelleen tunnettu paikana, jossa Messias tekee itsensä tietäväksi. Eusebius ja muut varhaiset kristityt lähteet sanovat Migdal Ederin paikaksi Paimenten kedon n. 2,5 km itään Bethlehemiä). Juutalaisessa Targumissa (Targum Yonatan) mainitaan, että ”Hän (siis Messias) levittää telttansa Migdal Ederin yli, paikassa, jossa kuningas Messias ilmoittaa itsensä päivien lopulla”.

Herran enkeli ja taivaallinen sotaväki:

Kun kuningashuoneen perillinen syntyi, tai syntyy tänä päivänä, se on suuri tapahtuma. Jeesuksen, ainoan oikean Kuninkaan syntymä ei saanut huomiota osakseen aikansa ihmisiltä, joitakin vähäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Jumala tekee tekonsa suvereenisti omalla ajallaan ja omalla tavallaan. Vain temppelin uhrieläimistä huolehtivat paimenet saivat nähdä ja kuulla majesteettisen taivaallisen kuoron ilmoituksen. Tässä Herran enkelistä käytetty kreik. sana *aggelos* tarkoittaa sanansaattajaa. Yksi Jeesuksen nimitys on Herra, *kurios*. ”Herran enkeli” oli Jumalan, Jeesuksen enkeli, joka ilmoitti pienelle ihmisjoukkoille enkelien ja ihmisten Herran ilmestyneen maan päälle. Sen täytyi olla ihmetyksen aihe myös enkeleille. Taivaallinen sotaväki, *stratia*, ilmestyi sanansaattajaenkelin lisäksi esittämään mahtavan hymnin. Enkelit riemuitsivat Jeesuksen syntymän takia sen vuoksi, mitä se merkitsi ihmisille.

Tietäjät:

Joulun kuvaelmissa idästä saapuneet tietäjät polvistuvat vastasyntyneen seimen ääreen. Tosielämässä näin ei ollut. Matteus mainitsee tietäjien menneen tapaamaan Jeesusta ”huoneeseen”. Tietäjät saapuivat Jeesuksen syntymän jälkeen, kun Joosef ja Maria olivat asettuneet asumaan Betlehemiin joksikin aikaa. Nimitys *magos* (kr.) viittaa myös loitsijoihin, taikureihin, tietäjiin, yms., eli magian harjoittajiin. Tässä yhteydessä sana viittaa pikemminkin siihen, että tietäjät olivat aikansa tieteenharjoittajia, arvostettuja tähtien tutkijoita. Raamattu ei kerro mistä maasta, mutta todennäköisesti muinaisen Persian alueelta. Idän oppineilla oli tieto juutalaisista ja juutalaisesta uskonnosta jo senkin takia, että aiemmin karkotettuja juutalaisia oli paljon heidän asuinsijoillaan. On myös mahdollista, että ”viisaat miehet” olivat itään karkotettujen juutalaisten jälkeläisiä. Persian muinaisessa valtakunnassa vaikutti aikoinaan myös juutalainen Daniel, jonka kirjoitukset olivat laajalti tunnetut. Yksi esi-

▶ tetty mahdollisuus on myös, että tietäjät olivat persialaisen Magi uskonnon pappeja. Tietäjien lukumäärää ei mainita. Matteuksen luettelemien lahjojen mukaan on määräksi kuviteltu kolme tietäjää, joka on pelkkä arvaus. Saapuessaan Jerusalemiin he saivat aikaan suuren kohun. Koko kaupunki joutui kuohuksiin, kun matkalaiset kertoivat tullessa tervehtimään merkittävää vastasyntynyttä kuningasta.

Tähti:

Raamattu ei kerro, että erityisestä tähdestä olisivat tienneet muut paitsi idän tietäjät. Muinaisten tähtitieteilijöiden tärkeä tehtävä oli kartoittaa avaruutta mm. kalenteria varten. Tähdillä oli myös tärkeä uskonnollinen merkitys. Tietäjät sanoivat nähneensä ”hänen tähtensä itäisillä mailla”. Ei siis sanota, että tähti näkyi kaiken aikaa ja johti heitä. Silloin heidän ei olisi tarvinnut pysähtyä Israelin pääkaupunkiin kyselemään. Vasta tavattu Herodeksen he näkivät tähden uudestaan ja ”ihastuivat ylen suuresti”. Jos tähti olisi näky-

nyt kaiken aikaa, tietäjät olisivat ilmeisesti menneet suoraan Betlehemiin. Mikä johdatti heidät tulkitsemaan, että idässä nähty uusi tähti tai planeettojen muodostama valoilmiö tarkoitti juutalaisen Messiaan syntymää? Sitä emme voi varmuudella sanoa. He tiesivät jotakin, jota me emme tiedä ja joka ei ole säilynyt. Ehkä he näkivät taivaalla planeettojen muodostaman konjuktin (planeetat maasta katsoen samassa linjassa, jolloin syntyy kirkas valoilmiö). Sen muodostaneiksi planeetoiksi on arveltu esim. Jupiteria ja Saturnusta, myös Jupiteria ja Venusta on esitetty. Joka tapauksessa se oli Jumalan valmistama teko luomakunnassaan. Hän hallitsee planeettojen ja aurinkokuntien liikkeitä.

Herodes:

Roman vallan edustaja kuningas Herodes, 73 eKr.–4 jKr., oli kuninkaallisen idumealaisen miehen Antipaterin ja arabialaisen äidin poika, ei-juutalainen. Hän piti itseään juutalaisena, sillä hänen isänsä oli kääntynyt juutalaisuuteen. Vallitsi jat-

kuva jännite valtaa pitävän Herodeksen ja juutalaisen kansan välillä. Toisaalta Herodes koetti mielistellä juutalaisia erityisesti suurellisella temppelin rakennusprojektillaan. Toisaalta hän tilaisuuden tullen oli erittäin julma ja raaka. Kun hän kuoli uudesta, vähän aikaa sitten syntyneestä juutalaisten kuninkaasta, hän otti uhan todesta. Hän pelkäsi juutalaisten kansannousua kuninkaansa valtaan saattamiseksi. Juutalaisten neuvosto, Sanhedrin, 72 oppineen joukko, kokoontui vastaamaan hänen kyselyihinsä. Herodes sai vahvistuksen Miikan profetiasta. Uhka piti poistaa niin pian kuin mahdollista. Aluksi hänen tarkoituksensa oli saada tarkka tieto uuden kuninkaan henkilöllisyydestä tietäjiltä. Näin asia olisi hoitunut vaivihkaa ilman suurta meteliä. Mutta tietäjät eivät palanneet enää Herodeksen tykö Jeesuksen luota. Julma Herodes lähetti joukkonsa Betlehemiin surmaamaan varmuuden vuoksi kaikki 2-vuotiaat ja sitä nuoremmat poikalapset. Mutta tuolloin Jeesus vanhempineen oli jo Egyptissä. □

